

KOBIERZEC (57) *sb m*

o oraz oba e jasne.

sg *N* kobierzec (20). ◇ *G* kobierca (3). ◇ *A* kobierzec (2). ◇ *I* kobiercem (3); -em (1), -(e)m (2). ◇ *L* kobiercu (2). ◇ *pl N* kobierce (3). ◇ *G* kobierc(o)w (7), kobiercy (1); -(o)w : -y *ZapWar* (1 : 1). ◇ *A* kobierce (5). ◇ *I* kobiercami (6) *Leop*, *BielSat*, *BudBib*, *BielRozm*, *SkarKaz*, *GrabPospR*, kobiercy (4) *Mącz*, *RejZwierc* (2), *SkarŻyw*. ◇ *L* kobiercäch (1).

Sł stp, *Cn notuje*, *Linde XVI* (jeden z niżej notowanych przykładów) – XVIII w.

1. Gruba wielobarwna tkanina często bardzo kosztowna, służąca do pokrywania podłóg, ścian, siedzeń, posłań i stołów; dywan, kilim, narzuta; też czaprak na konia; tapes *Murm*, *Mymer*¹, *BartBydg*, *Mącz*, *Cn*; tapetum *BartBydg*, *Mącz*, *Calag*, *Calep*, *Cn*; lodix *BartBydg*, *Mącz*; peripetasma *Mącz*, *Calep*; pannus villosus, strapedium *BartBydg*; peristroma, plaga, stragulum *Mącz*; aulaeum *Calep*; psila, tapete *Cn* (56) : *ZapWar* 1512 nr 2105 [2 r.], 1532 nr 2415, 2471; Kobierce/ przelciéradla/ rofkołfne pierzyny/ na to loże fluffalo/ gdzie dzieciątko leżalo *OpecŻyw* 19; Tapes. eyn tepich ader ferg Kobyerzec. *Murm* 147; *Mymer*¹ [29²]v; *BartBydg* 83b, 155b [2 r.]; *RejWiz* 57v; *WyprKr* 97; fámi Thurcy ná žiemi iedli/ przykrywŷy kobiercem iáko vnich obyczay *BielKron* 313v, 465; Lanicium, Wełniána robotá/ bądź tkána bądź też więżiona yáko kobierce. *Mącz* 183c, 196d, 291c, 298c, 302c; *Górndworz* P6v; *RejPos* 82v; kobierce s kolebki wywiełzay z obu ftron *RejZwierc* 31; Ieden mowi iż nie ták ma dzierżec nogę w ftrzemieniu/ drugi powieda iż nie ták miał kobiercá wwiążać *RejZwierc* 56v, 58v; *Oczko* 28; *Calag* 477b; Aulaeum – Kobierzecz, obiczię. *Calep* 116a, 783a, [1047]a; *GrabPospR* N3v, N4v; Abowiem gdyby te pieniądze w Koronie zołtáły/ ktore do Włoch za [...] niepotrzebne y zbyteczne rzeczy/ wynośzone bywáią. Táke do Turek zá niezdrowe málmázye/ zá niepotrzebne kobierce *VotSzl* D2v, C4; *KlonWor* 14.

kobierzec ku czemu (1): Dedán kramárze twoi w kobiercach ku fiadaniu [*tapetibus ad sedendum*]. *Leop Ez* 27/20.

kobierzec na co (3): Kobierzecz ieden zolti Tureczki wielki na stol *WyprKr* 111v, 103, 111v.

W porównaniu (1): I poltáwił to widome niebo/ iáko sklep wyłoki/ y [...] rościągnął ie iáko piękny kobierzec háftowány drogiemi kámeńmi [.] y perłami *SkarŻyw* 258.

W charakterystycznych połączeniach: *kobierzec farbowany*, *haftowany*, *niepotrzebny*, *piękny* (2), *wielki*, *żółty* (3); *więżiony jako kobierzec*; *kobierzec ku siadaniu*, *na stol*, *na ziemię* (2); *kobierzec uwiążać*, *wywieszać* (*wywieszany*) (2); *zrzucić z kobierca*; *kobiercem przykryć* (*nakryć*) (3); *siedzieć za kobiercem*; *sieść na kobiercu*, *stać*.

Zwroty: »kobiercami obić (*a. zobijać*), obity« [*szyk zmienny*] (4 : 1): Adornare Thalamum, Lóźnicę kobiercy obić y przichędożić dla młodych małżonków. *Mącz* 269c; *BielSat* D2v; włáne loża: obite komory pięknymi kobiercy/ bieśiádj/ dáry [...] / y ine świátá tego pochlebftwá ná oczy mu kładł *SkarŻyw* 552; *BielRozm* 27; *GrabPospR* K3v.

»kobiercami usłać« = *sternere tapetibus Vulg* [*szyk zmienny*] (2): *Leop Prov* 7/16; Kobiercámi vsłáám [*Ornamentis ornavi*] loże moie/ kołdrámi y łznurámi *Micraim*fkiami. *BudBib Prov* 7/16.

peryfr. »na kobierzec wstąpić« = *zawrzeć związek małżeński (1)*: abowyemci lepyey duffy folgować/ ktorąbys nyerządem zątrącił niż cyálu/ ktoremuby vczyńił wczás gdyby około trzydzysesći lat ná kobyerzec wftąpił. *GliczKsiąż* P3v.

Wyrażenia: »kobierzec adziamski« = *tapete barbaricum a. Persicum Cn (2)*: vboższy w temże gmáchu gdzie z gościami śiadá po ściánách [*armaturę*] rozwieśi/ przyftoyniey to będzie mym zdaniem niż kobiercámi Adziámfkimi obiwfzy. *GrabPospR* K3v; *CiekPotr* [30].

»arasowy kobierzec« (1): jako ocziecz moy [...] nyewzial [...] arasowego kobyercza *ZapWar* 1528 nr 2465.

»kobierzec eiptski« (1): ściągnęłam powrołkami łozzko moie/ y vfláám kobiercámi fárovánemi Egyptfkiami [*tapetibus pictis ex Aegypto*] *Leop Prov* 7/16.

»kobierzec litewski« (1): Drugi kobierzecz wielkiLitewski, na ziemię do pokoiu *WyprKr* 111v.

»tkacz kobiercow« (1): Plumarius – Tkacz kebierczow [!], kobierzecznik. *Calep* 814b.

»kobierzec turecki« (3): Kobierzec zolti Tureczki. na ziemię przed Oltarz. *WyprKr* 103, 111v [2 r.].

»kobierzec wyszywany; wyszywanie kobiercow« (1; 1): Iako ieft vmiejętność hawtowania kofztownych rzeczy: y miłternego wyfzywania kobierczow *FalZioł* V 51v; *Mącz* 475c.

Szereg: »opona i (albo, też) kobierzec (i szpaler)« [*szyk 2 : 1*] (3): *Mącz* 441a; Abowiem ząwždy tego zá chędoślzłego máią co fiedzi między okopciálkami fciánámi á nie vbruka fie/ niżli tego co fiedzi zá kobiercy álbo zá oponámi w brudney kofzuli. *RejZwierc* 17; Vyźrzyfz tám Niderlándckie opony ná ściánách, Y kobierce Adziámfkie, y Włofkie fzpálery. *CiekPotr* [30].

W przen (1) :

Szereg: »obicie i kobierzec« (1): Lecz moy Pánie gdyś ták ná flugę twego łáfkaw/ poślifz do cháłupki moiey flugi twoie z obiciem y kobiercámi twemi *SkarKaz* 161a.

2. Mata, rogoża (1) : Storium, rogoza, cobyerzecz *BartBydg* 236.

Synonimy: **1.** *deka, gunia, kapa, koc, kołdra, kołtryna, kortyna, nakrycie, nastółka, obicie, opona, plaga, przykrycie, przykrywadło, szpaler, zapona, zasłona*; **2.** *deka, mata, rogoża*.

Cf **KOBIERZ**